QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA
(Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali)

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 9 ta' Ġunju, 2020

Numru

Rikors Numru 47/19TA

Mark Formosa [K.I. 0327891M]

vs

L-Avukat Ġenerali

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors tar-Rikorrent ippreżentat fit-28 ta' Marzu 2019 li permezz tiegħu talab is-segwenti:-

1. "Illi permess ta' email datata 23 ta' Diċembru 2014 l-esponenti ġie infurmat mis-Segretarju Permanenti fi Ħdan l-Uffiċju tal-Prim Ministru illi b'effet mil-1 ta' April 2015 l-esponenti ġie ingaġġat bħala Direttur Proġetti u Żvillup fi ħdan il-Ministeru għal Għawdex fuq kuntratt ta' servizz għal terminu fiss ta' tlett snin u ċioe sal-31 ta' Marzu 2018.

2. Illi minkejja li dan il-kuntratt kien skada fil-31 ta' Marzu 2018, l-esponenti baqa' miżmum f'din il-kariga u baqa' jippresta s-servizzi tiegħu għal aktar minn tnax-il ġurnata xogħol.

3. Illi permezz ta' email tal-20 ta' April 2018 l-esponenti ġie infurmat mis-Segretarju Permanenti fi Ħdan il-Ministeru għal Għawdex illi l-kuntratt ta' servizz kien qiegħed jiġi itterminat b'effett immedjat u skond spjegazzjoni sussegwenti tal-istess Segretarju Permanenti l-kuntratt de quo kien meqjus li skada u mhux imġedded bl-ebda mod.

4. Illi dan l-avviż huwa irregolari u invalidu għaliex ai termini tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta l-kuntratt ta' servizz ta' impjegat li qabel kien impjegat b'kuntratt ta' servizz għal żmien fiss għandu jinbidel f'wieħed ta' tul indefinit jekk l-istess impjegat ikun inżamm fl-impjieg u ma jingħatax kuntratt ta'servizz ġdid għal żmien fiss sa tnax-il ġurnata tax-xogħol minn meta jkun għalaq il-kuntratt ta' qabel.

5. Illi l-fatt li l-Kap. 452 ma' japplikax għall-impjegati taċ-Ċivil joħloq diskriminazzjoni li ma hiex ġustifikata oġġettivament u għalhekk jagħti lok għall-leżjoni tad-drittijiet fundamentali tal-esponenti.

6. Illi l-Avviż Legali 157 tal-2007 estenda l-applikazzjoni tas-subartikoli (1) u (3) tal-Artikolu 34 tal-Kap. 452 iżda ħalla barra s-subartikolu (2) tal-istess artikolu. Din il-mankanza toħloq żewġ kategoriji differenti li jistgħu jibbenefikaw mil-liġijiet fuq imsemmija u għalekk stat ta' diskriminazzjoni peress li individwi li jaħdmu maċ-ċivil qed jingħataw inqas drittijiet industrijali minn dawk il-persuni li jaħdmu mas-settur privat u dan mingħajr ebda ġustifikazzjoni.

Għaldaqstant u in vista tas-suespost l-esponenti umilment jitlob lil dina l-Onorabbli Qorti jogħġobha:

1. Tiddikjara li l-Avviż 157 tal-2007 in kwantu jagħti rimedju skond l-inċiżi (1) u (3) tiegħu u jħalli barra l-inċiż (2) tal-Artikolu 34 tal-Kap. 452 u in-nuqqas tal-iStat li jipprovdi sistema uniformi għall-impjegati kollha fil-pajjiż joħloq diskriminazzjoni fil-konfront tal-attur għaliex ma jistax jibbenefika mill-bidla awtomatika tal-kuntratt ta' servizz minn perjodu definittiv għal wieħed indefenittiv u dana bi ksur tal-Artikli 3, 6, 8, 14 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali u l-Artikolu 1 tat-12 il-Protokol tal-istess Konvenzjoni.

2. Konsegwentament tagħti dawk ir-rimedji li jidhrilha xierqa u opportuni nkluż il-ħlas ta' kumpens xieraq għall-ksur tad-drittijiet fundamentali fuq imsemmija."

Rat ir-Risposta tal-intimat Avukat Ġenerali ppreżentata fit-22 ta' April 2019 li permezz tagħha wieġeb is-segwenti:-

"Illi l-ilment tar-rikorrenti huwa mibni fuq allegata leżjoni tad-drittijiet fundamentali protetti permezz tal-Artikoli 3, 6, 8, 14 tal-Konvenzjoni Ewropeja u l-Ewwel Artikolu tal-Protokoll 12 tal-Konvenzjoni Ewropeja u dan allegatament peress illi "*l-Avviż 157 tal-2007 in kwantu jagħti rimedju skond l-inċiżi (1) u (3) tiegħu u jħalli barra l-inċiż (2) tal-Artikolu 34 tal-Kap. 452 u in-nuqqas tal-iStat li jipprovdi sistema uniformi għall-impjegati kollha fil-pajjiż joħloq diskriminazzjoni fil-konfront tal-attur għaliex ma jistax jibbenefika mill-bidla awtomatika tal-kuntratt ta' servizz minn perjodu definittiv għal wieħed indefinittiv".*

Illi l-esponenti jikkontesta l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tar-rikorrenti stante illi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt għar-raġunijiet segwenti:

1. Illi in linea preliminari, l-esponenti jeċċepixxi li għal dak li jirrigwarda l-jedd ta' smiegħ xieraq, il-Qrati tagħna kif ukoll dik ta' Strasburgu dejjem irritenew illi sabiex japplikaw l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja rispettivament jridu tabilfors jitqiesu l-fatturi proċesswali partikolari tal-każ, b'mod illi biex jiddeterminaw jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smiegħ xieraq, iridu jqisu l-proċess kollu kemm hu fl-assjem tiegħu. Dan ifisser li l-Qorti ma tistax u mgħandhiex tiffoka fuq biċċa waħda mill-proċess sħiħ ġudizzjarju biex minnu jekk issib xi nuqqas tasal għall-konklużjoni li tabilfors seħħ ksur tal-jedd għas-smigħ xieraq (ara **Adrian Busietta vs Avukat Ġenerali** deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fit-13 ta' Marzu 2006 u **Dimech v. Malta** deċiża mill-Qorti Ewropeja fit-2 ta' April 2005). In vista ta' dan it-tagħlim, l-esponenti jirrileva li t-talba fir-rikors promotur hija waħda intempestiva u prematura tenut kont li r-rikorrenti intavola proċeduri quddiem it-Tribunal Industrijali leima proċeduri għandhom pendenti quddiem l-istess Tribunal. Ġialadarba li l-proċedura għadha mhux konkluża u għalhekk l-azzjoni odjerna għandha tiġi dikjarata bħala intempestiva minn dina l-Onorabbli Qorti.

2. Illi in linea preliminari u mingħajr preġudizzju għas-suespost, ir-rikorrenti qiegħed jabbuża mill-proċess kostituzzjonali stante illi qiegħed jadopera proċedura straordinarja bħal ma hija l-proċedura odjerna meta kellu a disposizzjoni tiegħu rimedji ordinarji sabiex iħares id-drittijiet pretiżi minnu. Illi r-rikorrenti irrikorra quddiem it-Tribunal Industrijali fejn essenzjalment il-pretensjonijiet tiegħu huma identiċi għal dawk li qiegħed jippromwovi permezz tal-azzjoni kostituzzjonali *de quo*. F'dan ir-rigward l-esponenti għalhekk jeċċepixxi n-nuqqas ta' eżawriment tar-rimedji ordinarji da parti tar-rikorrenti u l-esponenti jistieden lil dina l-Onorabbli Qorti sabiex tiddeklina milli teżerċita l-ġurisdizzjoni konvenzjonali tagħha ai termini tal-*proviso* għall-Artikolu 4 (2) tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropeja (Kap. 319 tal-Liġijiet ta' Malta) u tal-Artikolu 46 (2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

3. Illi fil-mertu u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-esponenti jibda biex jissottometti li l-Avviż Legali 157 tal-2007 bl-ebda mod ma jikser id-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti kif ser jintwera aktar 'l isfel f'dina r-Risposta. Illi bħala fatti li jiċċirkondaw dan il-każ, kif sejjer jirriżulta mill-provi, ir-rikorrenti kien ingħata kuntratt ta' Direttur (Proġetti u Żvilupp) fi ħdan il-Ministeru għall-Għawdex fis-16 ta' Marzu 2015 liema kuntratt kien ikopri l-perjodu l-1 ta' April 2015 sal-31 ta' Marzu 2018. Illi f'Lulju u Awwissu 2017, l-attur kien ġie investigat mill-Pulizija rigward allegazzjonijiet ta' irregolaritajiet fit-twettiq tal-ħidma uffiċjali tiegħu u għalhekk fis-27 ta' Lulju 2017, is-Segretarju Permanenti fil-Ministeru għal Għawdex informal ill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku dwar dan fjen l-istess Segretarju Permanenti irrakomanda li r-rikorrenti jiġi sospiż għal għanijiet prekawzonali mill-eżerċizzju tas-setgħat u l-funzjonijiet tiegħu a tenur tar-Regolament 13 tar-Regolamenti tal-2017 tal-Proċedura ta' Dixxiplina tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku. Il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku għaddiet ir-rakkomandazzjoni tagħha lill-Prim Ministru li ffirma din ir-rakkomandazzjoni fisl-21 ta' Awissu 2017. Fil-11 ta' Jannar 2018, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku irrakomandat li s-sospensjoni tar-rikorrenti tiġi mneħħija mingħajr preġudizzju li din tista' terġa tiġi imposta f'każ li jinħarġu akkużi mill-Pulizija. Din ir-rakkomandazzjoni ġiet iffirmata mill-Prim Ministru fis-17 ta' Jannar 2018. Illi r-rikorrenti kien infurmat mis-Segretarju Permanenti għall-Ministeru għal Għawdex biex jirraporta għax-xogħol b'effett mid-19 ta' Jannar 2018. Illi l-kuntratt tar-rikorrenti skada fil-31 ta' Marzu 2018 liema kuntratt ma kienx imġedded u lanqas estiż tant hu hekk li r-rikorrenti kien infurmat li huwa kien irriverta lura għall-grad ta' Senior Prinċipal fi skala 6 tas-salarji tal-Gvern.

4. Illi in kwantu r-rikorrenti qiegħed jinvoka l-Artikolu 3 tal-Konvenzjoni Ewropeja, l-esponenti jissottometti li dan l-artikolu jipprvodi illi ħadd ma għandu jkun suġġett għal piena jew trattament inuman jew degradanti. Illi dwar il-protezzjoni minn trattament inuman, l-esponenti jirreferi għas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fid-19 ta' Frar 2008 fl-ismijiet **Calleja vs Kummissarju tal-Pulizija et** fejn il-Qorti Kostituzzjonali nsistiet fuq il-ħtieġa li ssir distinzjoni bejn trattament inuman u trattament degradanti, għax filwaqt li hu veru li trattament inuman huwa fih innifsu neċessarjament degradanti, pero', l-invers mhux neċessarjament huwa minnu. Illi għal dak li jirrigwarda l-protezzjoni mogħtija mill-Artikolu 3 tal-Konvenzjoni Ewropeja, l-esponenti jissottometti li skont il-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropeja *'inhuman treatment covers at least such treatment as deliberately causes severe mental and physical suffering'* (Karen Reid, **A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights**, it-tieni edizzjoni [2004] paġna 522). It-trattament jitqies inuman meta jkun maħsub minn qabel u ppremeditat biex jikkaġuna

'*intense physical and mental suffering'* (**Tekin v. Turkey** deċiża fid-9 ta' Ġunju 1998).

Illi dak li qieghed jillamenta minnu r-rikorrenti huwa li l-Artikolu 34 (2) tal-Kap. 452 ma' japplikax għall-impjegati tal-Gvern iżda japplika biss għall-impjegati fis-settur privat biss. Ċertament li l-Avviż Legali 157 tal-2017 li jipprovdi għan-nuqqas ta' applikabilita' ta' dan il-provvediment tal-Kap. 452 tal-Liġijiet ta' Malta għall-ħaddiema tal-Gvern hija restrizzjoni leġittima ġialadarba impjieg mal-Gvern huwa impjieg speċjali li għalih japplikaw kemm il-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll ir-regolamenti li nħarġu taħt l-istess Kostituzzjoni dwar l-ingaġġ fejn l-awtorita' kompetenti hija l-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku li tagħmel ir-rakkomandazzjoni tagħha lill-Prim Ministru dwar ħatra jew promozzjoni ta' persuna. Illi posizzjonijiet li huma *headship positions* mal-Gvern jikkontjenu raġuni oġġettiva sabiex dawn ma jiġġeddux b'mod awtomatiku. Illi mal-iskadenza tal-kuntratt ta' direttur ta' dipartiment terġa ssir sejħa għall-mili tal-vakanza fejn dak id-direttur li jkun jokkupa tali kariga jkun jista' japplika bħal kull persuna oħra li tkun eleġibbli għal tali kariga.

Illi ċertament il-fatt li kuntratti ta' impjieg ta' diretturi mal-Gvern ma jiġġeddux b'mod awtomatiku bl-ebda mod ma jissoġġetta l-persuna li jkollha tali kuntratt għal trattament inuman u degredanti jew jilħaq xi livell ta' severita' li għalih jaħseb l-Artikolu 3 tal-Konvenzjoni Ewropeja. Dan aktar u aktar meta l-istess rikorrenti kien konsapevoli għal tali restrizzjoni meta daħal fil-kuntratt fil-2015 fejn kien jaf li l-kuntratt kien jiskadi fil-2018 u li ma kienx ser jinżamm fuq kuntratt għal żmien bla limitu.

5. Illi in kwantu r-rikorrenti jallega ksur tad-dritt għal smigħ xieraq kif protett permezz tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni, l-esponenti jissottometti li r-rikorrenti ma jfissirx kif dana dritt qiegħed jiġi leż permezz tal-Avviż Legali 157 tal-2007. L-esponenti jirrileva li jekk l-allegazzjoni tar-rikorrenti hija dik ta' nuqqas ta' aċċess għall-awtorita' ġudizzjarja, l-esponenti jissottometti li l-ġurisprudenza kemm nostrana kif ukoll tal-Qorti Ewropeja dejjem tgħallem li jista' jkun hemm limitazzjonijiet imposti għal dak li jirrigwarda l-intavolar ta' appelli u li tali limitazzjonijiet bl-ebda mod ma jivvjolaw il-jedd għal smigħ xieraq.

Illi l-fatt li l-Artikolu 34 (2) tal-Kap. 452 ma japplikax għall-impjegati tal-Gvern bl-ebda mod ma jissarraf f'nuqqas ta' aċċess għall-qorti jew fi vjolazzjoni tad-dritt għal smigħ xieraq. Illi l-garanziji ta' smigħ xieraq huma garanziji proċedurali senjatament li (a) il-proċeduri kollha nżammu u ġew determinati minn qorti indipendenti u imparzjali; (b) ir-rikorrenti kellu aċċess miftuħ għall-qorti; (c) is-smigħ kollu kien kondott fil-presenza tiegħu; (d) l-ebda parti ma kellha l-ebda vantaġġ proċedurali fuq parti oħra bi ksur tal-prinċipju tal-ugwaljanza tal-armi; (e) r-rikorrenti ngħata l-opportunita' kollha li jiddefendi l-każ tiegħu mingħajr ebda xkiel; (f) ir-rikorrenti kien megħjun minn avukat ta'

fiduċja tul il-proċeduri; u (g) r-rikorrenti kien mogħti ż-żmien u l-faċilitajiet xierqa għall-preparazzjoni tal-każ tiegħu. Il-fatt li disposizzjoni ta' liġi ma tapplikax għall-kategorija ta' persuni ma tissarrafx fi ksur ta' dritt għal smigħ xieraq u dan stante li d-disposizzjoni li qiegħed jilmenta minnha r-rikorrenti hija ta' dritt sustantiv u mhux disposizzjoni proċedurali.

6. Illi in kwantu r-rikorrenti jallega ksur tad-dritt protett permezz tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni, l-esponenti jissottometti li anke fir-rigward ta' dina l-allegazzjoni r-rikorrenti ma jfissirx kif dana l-artikolu qiegħed jiġi leż. L-esponenti jeċepixxi illi għalkemm l-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni jipprovdi li kulħadd għandu d-dritt għar-rispett tal-ħajja privata tiegħu u tal-familja tiegħu, ta' daru u tal-korrispondenza tiegħu madanakollu dana d-dritt mhuwiex wieħed assolut. Illi anke jekk kellu jiġi meqjus minn dina l-Onorabbli Qorti li hemm interferenza fir-rigward ta' dan id-dritt l-esponenti jeċċepixxu li dan huwa salvagwardjat permezz tat-tieni paragrafu ta' l-istess Artikolu in kwantu huwa skont il-liġi u meħtieġ f'soċjeta' demokratika u li per konsegwenza r-rikorrenti ma ġarrab l-ebda ksur tad-dritt protett permezz tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni.

7. Illi in kwantu ir-rikorrenti jallega li qiegħed isofri diskriminazzjoni bi vjolazzjoni tad-dritt protett permezz tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni, l-esponenti jissottometti li min imkien ma huwa ndikat fuq liema kawżali jew stat ir-rikorrenti qed jallega li qiegħed jiġi diskriminat. Illi għalhekk anke jekk fuq din ir-raġuni biss l-ilment tar-rikorrenti ma jistax jiġi kkunsidrat. Ma jistax ikollok pretensjoni ta' diskriminazzjoni *in vacuo* mingħajr ma tkun indikata l-allegata bażi għad-diskriminazzjoni.

   Illi l-esponenti jissottometti illi huwa neċessarju illi sabiex wieħed jitkellem fuq diskriminazzjoni jrid ikun qiegħed jipparaguna sitwazzjonijiet li ma humiex oġġettivament differenti sabiex il-paragun isir fuq il-bażi ta' '*like with like*'. Di piu, l-esponenti jissottometti illi huwa prinċipju stabbilit fil-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropeja illi mhux kull "*distinzjoni*" neċessarjament tammonta għal "*diskriminazzjoni*" fis-sens ta' l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni.

   Illi impjiegati tal-Gvern jaqgħu f'kategorija differenti minn impjegati fis-settur privat u għalhekk li ċertament li s-sitwazzjonijiet li r-rikorrenti qiegħed jittenta jipparaguna ma humiex sitwazzjonijiet li oġġettivament wieħed jista' jikkonkludi li huma simili.

8. Illi in kwantu r-rikorrenti qiegħed jinvoka l-Ewwel Artikolu tat-Tnax il-Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropeja, l-esponenti jissottometti li r-rikorrenti ma jorbot l-allegazzjoni tiegħu mal-ebda kawżali li jaħseb għaliha dan l-artikolu. Illi aktar minn hekk, ir-rikorrenti ma sofra l-ebda diskriminazzjoni mill-awtoritajiet pubbliċi.

9. Illi jsegwi li l-lanjanzi u t-talbiet kollha tar-rikorrenti għandhom jigu miċħuda.

10. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

11. Bl-ispejjeż."

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-dokumenti li ġew esebiti in atti;

Qrat ix-xhieda fil-kawża;

Rat il-verbal tal-udjenza tat-13 ta' Frar 2020 fejn il-kawża tħalliet għal-llum għad-deċiżjoni parzjali fuq l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet tal-Avukat Ġenerali.

Punti ta' fatti

1. Permezz ta' e-mail datata 23 ta' Diċembru 2014 (a' fol 20), is-Segretarju Permanenti Ewlieni informa lir-rikorrent li ġiet approvata l-ħatra tiegħu għal Direttur (Proġetti u Żvilupp) fi ħdan il-Ministeru għal Għawdex b'effett mill-1 ta' April 2015 sal-31 ta' Marzu 2018.

2. Din il-kariga hekk assenjata lill-rikorrent kienet regolata b'*performance agreement* li daħal fis-seħħ fis-16 t' Marzu 2015 (a' fol 29).

3. Wara li l-ftehim skada fil-31 ta' Marzu 2018, ir-rikorrent baqa' fil-kariga ta' Direttur (Proġetti u Żvilupp). Dan sakemm ġie infurmat mis-Segretarju Permanenti b'e-mail datata 20 t'April 2018 li ż-żmien tal-ħatra

tiegħu għal din il-kariga għadda u li huwa kellu jerġa lura għall-grad li kellu qabel ta' *Senior Principal* b'effett mid-data tal-istess e-mail, jiġifieri 20 t'April 2018 (ara e-mail a' fol 19).

4. Ir-rikorrent ħassu aggravat b'din id-deċiżjoni tant li istitwixxa din l-azzjoni kostituzzjonali kontra l-Avukat Ġenerali kif ukoll azzjoni ċivili quddiem it-Tribunal Industrijali kontra s-Segretarju Permanenti fi ħdan il-Ministeru għal Għawdex u s-Segretarju Permanenti (People & Standards) fi ħdan l-Uffiċċju tal-Prim Ministru (ara rikors promotur a' fol 15).

5. F'din l-azzjoni ċivili, ir-Rikorrent talab lit-Tribunal Industrijali "*jiddikjara u jiddeċiedi li l-Kuntratt ta' Servizz li beda jgħodd fl-1 ta' April 2015 sureferit ġie estiż taċitament u awtomatikament għal perjodu indefinittiv u jiddikjara u jiddeċiedi li l-waqfien ta' l-istess kuntratt permezz tal-email tas-Segretarju Permanenti tal-20 ta' April 2018 kienet waħda nġusta u illegali u jogħġbu jagħti l-provvedimenti kollha opportuni, u jogħġbu jagħti l-provvedimenti kollha opportuni, fiċ-ċirkustazi inkluż li l-esponenti jiġi reintegrat f'xogħolu u li jiġi likwidat u ordnat il-ħlas ta' kumpens xieraq a favur tiegħu skond il-liġi.*" (ara rikors a' fol 16).

6. B'deċiżjoni datata 21 ta' Novembru 2019 (a' fol 60), it-Tribunal Industrijali ikkonkluda "*li, skond il-liġi viġenti ma għandux ġurisdizzjoni fuq dit-tilwima odjerna*" u għadda biex laqa' l-eċċezzjoni preliminari ta' l-inkompetenza rationae materie sollevata mill-intimati (ara Dikjarazzjoni tal-fatti a' fol 25) "*stante li l-kawża ġiet intavolata f'kuntest ta' ħatra ta'*

ufficċjal pubbliku." It-Tribunal ordna t-trasferiment tal-atti proċesswali lil din il-Qorti b'applikazzjoni tal-artikolu 741(b) tal-Kap. 12.

Punti ta' Liġi

7. Permezz ta' din l-azzjoni r-rikorrent qed jilmenta li l-Avviż Legali 157 tal-2007 qed jivvjola d-dritt fundamentali tiegħu mogħti bl-Artikoli 3, 6, 8 u 14 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali kif ukoll l-Artikolu 1 tat-12 il-Protokol tal-istess Konvenzjoni. Dan in kwantu l-imsemmi Avviż Legali "*jagħti rimedju skond l-inċiżi (1) u (3) tiegħu u jħalli barra l-inċiż (2) tal-artikolu 34 tal-Kap. 452 u in-nuqqas tal-iStat li jipprovdi sistema uniformi għall-impjegati kollha fil-pajjiż joħloq diskriminazzjoni fil-konfront tal-attur għaliex ma jistax jibbenefika mil-bidla awtomatika tal-kuntratt ta' servizz minn perjodu definittiv għal wieħed indefinittiv*".

Konsiderazzjonijiet

8. Permezz tal-ewwel eċċezzjoni preliminari, l-Avukat Ġenerali issolleva l-intempestività ta' din l-azzjoni safejn tirrigwarda l-jedd ta' smigħ xieraq taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja. Dan għal raguni li l-proċedura quddiem it-Tribunal Industrijali "għadha mhux konkluża". Dejjem skont l-intimat, dan il-fatt jagħmilha mhux possibli għal din il-Qorti sabiex tqis il-fatturi proċesswali kollha kemm huma fl-assjem tagħhom

skont kif rikjest minnha fid-dawl tal-ġurisprudenza nostrali u tal-qorti ta' Strasburgu kif ċitati fin-nota ta' osservazzjonijiet.

9. Il-Qorti tirrileva li b'dawn il-proċeduri r-rikorrent mhux qed jattakka bħala leżiva tad-dritt ta' smiegħ xieraq ta' xi proċedura ġudizzjarja. Huwa f'dak il-każ li l-ġurisprudenza kwotata mill-intimat ġustament teżiġi li Qorti għandha neċessarjament teżamina tali proċedura ġudizzjarja fit-totalitá tagħha għad-determinazzjoni tal-eżistenza o meno ta' leżjoni ta' dan id-dritt. Iżda b'din l-azzjoni r-rikorrent qiegħed jattakka bħala leżiva ta' dan liġi speċifika, ossia l-Leġislazzjoni Sussidjarja 452.99 li daħlet fis-seħħ bl-Avviż Legali 452.99. Dan inkwantu l-istess liġi tħalli barra l-inċiż (2) tal-artikolu 34 tal-Kap. 452. Għaldaqstant il-ġurisprudenza li fuqha l-Avukat Ġenerali ibbaża din l-eċċezzjoni ma ssibx applikazzjoni għal każ odjern. L-eċċezzjoni hija għalhekk insostenibbli u qiegħda tiġi miċħuda.

10. Galadarba tqanqlet il-kwistjoni ta' natura Kostituzzjonali, in kwantu rikorrent qiegħed jilmenta parti mil-liġi industrijali tiddiskrimina bejn klassi ta' ħaddiema u oħra bil-mod kif spjegat fir-rikors tiegħu, din żgur hija kwistjoni li ma tistax tiġi investita mit-Tribunal Industrijali u għalhekk ma jista' qatt jagħti rimedju effettiv kif jesiġu dawn il-Qrati fis-Sentenzi tagħhom in kwantu jirrigwarda dan l-ilment.

11. Bit-tieni eċċezzjoni, l-Avukat Ġenerali qed jissolleva n-nuqqas ta' eżawriment tar-rimedji ordinarji għaliex *"r-rikorrenti irrikorra quddiem it-Tribunal Industrijali fejn essenzjalment il-pretensjonijiet tiegħu huma*

identiċi għal dawk li qiegħed jippromwovi permezz tal-azzjoni kostituzzjonali de quo” (ara risposta a’ fol 8).

12. Il-Qorti ma tistax taqbel ma dan. Fil-waqt li quddiem it-tribunal ir-rikorrent qiegħed jilmenta li l-kuntratt tiegħu ġie inġustament itterminat, fil-kawża odjerna jirriżulta ċar, anke mit-talbiet, li dak li qed jintalab li jkun deċiż bħala il-litis pendentia hija għal kollox differenti. F’din il-Kawża r-rikorrent qiegħed jittenta jottjeni dikjarazzjoni ta’ antikostituzzjonalita’ ta’ liġi. Il-konsegwenza ta’ dikjarazzjoni bħal din tajjeb jew ħażin, finalment ser ikollha riflessjoni fuq il-mertu industrijali.

13. Fid-dawl tal-ġurisprudenza ormai kostanti, il-Qorti trid tqis għandhiex jew le tiddeklina milli teżerċita d-diskrezzjoni tagħha ai termini tal-proviso tal-artikolu 4(2) tal-Kap. 319 u/jew tal-artikolu 46 tal-Kostituzzjoni, abbażi ta’ żewġ prinċipji. Dawn huma “*jekk skont il-fatti tal-każ tal-lum: (i) ir-rikorrenti kellhomx ghad-dispozizzjoni taghhom rimedji ordinarji li kienu accessibbli, xierqa, effettivi u effikaci sabiex jindirizzaw il-lanjanzi taghhom ; u (ii) jekk ir-rimedju ordinarju kienx ikopri ghal kollox il-lanjanzi tar-rikorrenti. Fi kwalunkwe kaz, tibqa` d-diskrezzjoni ta` din il-Qorti li taghzel “li tezercita s-setghat taghha” anke meta min iressaq l-ilment ikollu jew kellu mezzi ohra ta` rimedju.*” (**Gerald Camilleriet vs Avukat Ġenerali et**, **Qorti Ċivili Prim’ Awla (Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali), 31 ta’ Ottubru 2019**).

14. L-azzjoni istitwita mir-rikorrent quddiem it-Tribunal Industrijali ma huwiex rimedju ordinarju effettiv u effikaċi sabiex ikun jista' jindirizza l-lanjanza partikulari tiegħu. Dan għaliex, fi kliem it-Tribunal innifsu, "skond il-liġi viġenti ma għandux ġurisdizzjoni fuq dit-tilwima odjerna" (sottolinear ta' din il-Qorti).

15. Fin-nota tiegħu a' fol 46, l-intimat alluda wkoll bħala rimedju ordinarju għad-dispożizzjoni tar-rikorrent ir-"*rimedju fil-forma ta' stħarriġ ġudizzjarju tad-deċiżjoni tal-awtoritá pubblika li huwa jallega li kienet waħda illegali u dan skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta.*" Fid-dikjarazzjoni tal-fatti a' fol 23, l-intimat bħala rappreżentant legali tas-segretarji permanenti, propona "*rimedju ordinarju ai termini tar-Regolamenti tal-Proċedura ta' Dixxiplina tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, Liġi Sussidjarja 03 tal-Kostituzzjoni*" (fol 23).

16. Il-Qorti tqis li l-ilment tar-rikorrent mhux ser jiġi realistikament indirizzat bir-rimedji prospettati mill-intimat. Dawn ir-rimedji ma jipprovdux għal-lanjanza tar-rikorrent li qed ifittex li jattakka l-kostituzzjonalitá nnifisha tal-A.L.157/2007 safejn tħalli barra l-artikolu 34(2) tal-Kap. 452 ai termini tal-Konvenzjoni Ewropea. L-ilment tar-rikorrent huwa għalhekk purament wieħed ta' allegat ksur tad-drittijiet fondamentali tiegħu taħt il-Konvenzjoni u l-Kostituzzjoni. Il-Qorti hija għalhekk tal-konvinċiment, li ma għandhiex tiddeklina milli teżerċita d-diskrezzjoni fdata lilha bis-saħħa tal-artikou 46 tal-Kostituzzjoni u artiklu 4 tal-Konvenzjoni.

Decide

Għaldaqstant u għar-raġunijet fuq imsemmija, il-Qorti qiegħdha taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi;

Tiċħad l-ewwel u t-tieni eċċezzjonijiet preliminari tal-intimat Avukat Ġenerali.

L-ispejjeż ta' din id-deċiżjoni parzjali jitħallsu mill-intimat Avukat Ġenerali.

Tordna għalhekk il-prosegwiment tal-kawża.

Imħallef Toni Abela

Deputat Reġistratur